

KIADÓ HIVATAL:

Beliczey-út 4 szám
hova a előfizetési pénzek
hirdetések és minden a ki
adóhivatalt érdeklő küze
mények küldendők.

Nyitl t t é r e n e g y s o r
közlési díja 20 fillér

Hirdetések jutanyo
áron vétetnek fel.

SZARVASI LAPOK

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER, VASÁRNAP.

SZARVAS VÁROS HIVATALOS LAPJA

ELŐFIZETÉSI ÁR

Egész évre 10 kor. — fillér
Félévre 5 kor. — fillér
Negyedévre 2 kor. 50 fillér

SZERKESZTŐSÉG

Beliczey-út 4. szám
hova a lap szellemi rész
illető közlemények kül-
dendők.

Kéziratok nem
adatok vissza

Pálffy János gróf alapítványa.

A magyar középosztály mostanában fő-fő gondoskodás tárgya azoknál, akik a magyar gazdasági és társadalmi élet megújításán fáradoznak. Kereskedők gyűlései, gazdák kongresszusai a magyar középosztály érdekében dolgoznak, amely a kereskedőt, gazdát, értelmi pályán levőt és iparost egyaránt magában foglalja. Keresi, de nem találja meg az ellentéteket az, aki a magyar középosztályt ketté akarja szakítani, ha csak elvben is, mert e kettészakítás olyan volna, mintha eleven testet akarnának ketté választani. Ketté lehet ugyan tépni az eleven testet, igen, de akkor elvész belőle az élet is.

A magyar középosztálynak ezt az egységét látta be Pálffy János gróf és ennek az egységes magyar középosztálynak a megújítására tette meg a nagylelkű három milliós alapítványát.

Nem ismerjük ez alapítványnak lelki történetét, nem tudjuk: mikori keletű a nemes lelkű gróf az az elhatározása, hogy vagyona egy nagy részét a nemzeti kultúrának szánja; de hogy a nagy tett előpattanása most következett be, mikor a magyar középosztály újra teremtése napikérdéssé lett, — azt a korszellel megnyilatkozásának véljük.

Legalább úgy létesült meg az alapítvány tétel, mintha közvetlen benyomásúal keletkezett volna azoknak a mozgalmaknak, melyek legutóbb mindenfelől a magyar középosztály megújítása érdekében megindultak.

Az a férfiú, aki ezt a három milliós alapítványt tette, nem nyomult eddig közéletünkben soha és sehol előtérbe. Példája az

alapítványt tevő a klasszikus legény nagyúrnak, aki magának, a magasabb úri passziójának és legszűkebb társaságának él, sokat van idegenben, de szüntelenül a közre gondol s előbb a közért él. Ideálja a szabadelvű magyar társadalom és midőn élete alkonyulóban van, élete egyetlenegy igaz tétével a szabadelvű magyar társadalmat szorgálja.

Egyetlen olyan tett, amilyent Pálffy János gróf cselekedett, elegendő egy egész életre. Ki kutatja az egyetlenegy ilyen tett mellett, hogy a cselekvő tartott-e nyilvános beszédeket, volt-e képviselők kortese, megdöbálték-e kövel, izgatott-e tömegeket? — Ez az egyetlenegy tett fényesen beszél egy egész életért.

Nemcsak a nagy summa pénz adományozását látjuk mi olyan megkapóan nagynek ebben a tettben. A pénz sokasága meglep, sőt a mi viszonyaink közepett szinte elkábit, de ami igazán bámulatra kelt: az az alapítónak nemes szándéka.

Ma, amikor éppen a nemes adományozó társadalmi köréből tagadhatatlanul a társadalmat széthúzó mozgalmat próbálnak szárnyra kapni, ma százszorosán megkap az, hogy Pálffy János gróf annyira megértette a korszellel követelményét és hazafias és szociális téren az egyesítés munkáját kívánja szolgálni. Pálffy János gróf szinte derékon ragadta középosztályunk nagy kérdését; gazdasági, mivelődési és társadalmi szempontból törekszik e kérdés megoldására és a megoldáshoz segítségül hívja az állam erkölcsi erejét, mert az államra bizza alapítványának a kezelését.

Nem adott a nemes gróf paragrafusokba szedett alapító oklevelet. Ideje és módja nyilván

meglett volna az ilyen alapító oklevél szerkesztésére; de ő többet adott ennél: adott jelszavakat, amelyek bizonyára végig fognak hangzani a Kárpátoktól az Adriáig.

„A magyar középosztálynak és a magyar érzelmeinek szánta malapitványomat!” — ezt mondta Pálffy János gróf és ezzel megjelölte alapítványának célját és megjelölte a magyar társadalom nagy feladatát már a legközelebbi jövőre. És még egy jelszót fűzött e kettőhöz a nemes gróf, hű maradván életének egyik legszebb elvéhez: a szabadelvűséghez. Ez a harmadik jelszó: a felekezeti külömbiség nélkül.

A magyar középosztály összealkotását ideális összealkotását kívánta ezzel jelezni a nagylelkű alapító: a magyar érzelmet kutatók csak a magyar középosztályban, hogy milyen vallású elemekből van összealkotva ez a középosztály, az teljesen mellékes. Ezért se származás, se vallás nem zár el senkit az alapítvány jótékonyágától, aminthogy se származás, se vallás nem lehet megkülönböztető vonás az ideális magyar középosztályban. Egyedül a magyar érzelme lehet az, amely elbírálás tárgyát képezheti úgy az alapítvány jótékonyágának gyakorlásánál, mint a magyar középosztály összealkotásánál.

Pálffy János gróf alapítványának nagy jelentőségét mi ebben az elvi mozzanatban látjuk. Annyi szót pazaroltunk már a magyar középosztály nagyjelentőségű kérdésére, hogy végre ez a tett szinte lenyűgözőleg fog hatni azokra, akik társadalmi válaszfalak emelésével akarnak a kérdés megoldását hátráltatni.

És úgy érezzük, hogy ez a nagy példaadás nem maradhat követők nélkül. Lehet.

TÁRZA.

Röndnek muszáj lönynyi!

— Humoreszk. —

Előrebocsátom, hogy én is voltam diák; igaz ugyan, hogy régen, de nem szégyellem bevallani, — voltam. Még pedig amolyan kékvérű diák! Már tudniillik olyan, a ki legfontosabb kötelességemnek azt tartottam, hogy a felsőbb leányiskolába járó Miczit reggelentint elkísérem minden zeuron, piknikon, szoárén, matinón, dinén, batyu és batyutlan bálon elmaradhatatlanul megjelenjek. Jobb izlésem volt, semhogy sonkás zsemlek helyett betüket faltam volna, fekete kávé helyett tintát ittam volna. Ha azután másnap reggel iskolába mentem — ez is megtörtént ám néha! — s ott ugy katzenjammerrel szekundát fogtam, könnyen vigasztaltam magamat: cjh mit! „Egy szekunda nem a világ, a kinek nincs, nem is diák!”

De nem holmi diáksínyint akarok itt elbeszélni, mert bár mindig csináltak a fia, — ezuttal teljesen csináltak a fia.

Máskor, ha rossz fát tettem a tűzre, szárazon vittem el az irhámát; most, hogy ártatlan voltam, mint a ma született gidó, olyan csávába kerültem, hogy... de egy jó adag türelmet kérek; hadd mondjam el részletesebben, hogy osott meg velem ez az eset.

... Szokás szerint aznap is szekundát fogtam, még pedig algebrából... A mint hazaértem a tudományok csarnokából, egy sarokba nyugdíjaztam könyveimet s kimentem sétálni a keleti pályaház előtti széles aszfalt-járdára, hogy kiszellőztessék fejemet a sok badarságtól, — na meg hogy — bevalljam-e, ne?

— találkozom az én drága, aranyos Miczikémmel, hogy azután bemenjünk édes kettőben a városba zongora órát venni. Séta közben megálltam egy hirdetési oszlop előtt s unalmamban olvasni kezdtem a hirdetéseket, a mikor hirtelen erős pálinkaszag ütötte meg az orromat, egy kéz meg a vállamat.

A röndnek éber öre egy tömpeorru, ragyavert fickó volt, aki pálinkabűzt lehelve sutogott — a mi ordításnak is beillett:

— Az ur mit áll itt? Menjen odébb! Mert oszt' bekísérem! Oszoljon szét!

— De kérem, miért? Csak szabad az utcán megállni?! — kezdtem mentegetőzni.

— Ne beszéljen annyit! Menjen csak rögvest odébb! — volt a rövid, de velősen válasz.

Elcinte azt hittem, hogy csak tréfál, — de később látva arcizmainak virtustánczából, hogy komolyan beszél, azt vallva, hogy az okosabb enged, — tovább mentem.

Még bizonyos büszkeséggel, hogy ismét akadt egy ember, a kind okosabb vagyok, — jártam tovább alá s fel az aszfalton, türelmetlenül várva Miczit. El kell jönnie! Hisz tegnap azon a házibálon, mikor keringözve föléje hajoltam és fülebe sugtam, hogy szeretem, — ő reszkető hangon azt felelte: „Én is szeretem!” Mára ide adott randevut! Ó nem csal meg!

Igen elmélázva, sokszor végigmértem már léptommal a hosszú járdát. Elfelejtkeztem már az én rendőrömről. Előbbi haragomat türelmetlenség váltotta fel: Miczi még most sem jön! Pedig 3 órára ígérte... annyi már elmúlt... számítottam a perczeket...

Hirtelen érintést éreztem karomon. Itt a Mici! Ez az ő érintése!

Rögtön rá egy hang:

— Gyűjjön!

Ez nem a Mici hangja!

Hát, amint hátra fordultam, láttam, hogy bizony nem nagyon hasonlít Miczihez: a rendőröm volt!

— Csak gyűjjön! Mondtam, menjen odébb! Nem engedelmességet, — hát most gyűjjön velem! Röndnek muszáj lönynyi!

Ellenkeztem. Erre csakhamar egész népesözület verődött össze körülöttem.

Ilyen gyülekezet központja még nem voltam s a mint körülnéztem, — azt hittem káprázik a szemem, ott láttam közöttük az én algebra tanáromat is.

Szememből pokoli káröröm sugárzott felém: Ugy-e betyár, nemesak az iskolában, hanem itt is! Nem hiába jósoltam meg neked, hogy akasztófavirág leszel!

Mint gonosztevő, sütöttem le szememet. Most már azt hittem magam is, hogy löütöttem valakit.

Nem mertem felpillantani, csak még egyszer, — lát akkor se tettem volna! Mert éppen akkor pillantottam meg Miczit a tömegben, aki most jött a találkára.

Borzasztó pillantást váltottunk. Az ő szeméből, mely könnyes volt, szemrehányást lövelt felém: Hát „Te” ilyen van!

Es én nem magyarázhattam meg neki semmit! Meg voltam törve!

Beláttam, hogy itt hiába minden ellenkezés, — a rendőr: követtem.

— Mit álldogált maga ott?

— Zongora órát akartam venni a városban, de még korán volt; hát egy kicsit sétálgattam.

— Igen? Ez csak kilogás! Maga csavargó!

A „csavargó” czimre mint egy novellahős szisz-

hogy a nagy magánvagyonok urai, akár ösöktől örökölt a vagyon, akár munkával és takarékoszággal szerzett, — mint egykor S z é c h e n y i Istvánt, követni fogják P á l f f y János grófot is és mint egykor a magyar tudományosság megteremtésére, most a magyar középosztály megújulására kincsek fognak összegyűlni. De mi leginkább abban bizunk, hogy a nemeslelkű gróf elvei fognak követőkre lelteni; hogy egységesen fognak a magyar társadalom tagjai sorakozni abba a táborba, melyben a magyar középosztályt minden társadalmi és felekezeti válaszfalak nélkül, egységesnek és egyöntetűnek akarják megújításra vezetni.

A nagy alapítvány örök időkre jótekonny hatást fog gyakorolni százakra és ezrekre, P á l f f y János gróf páratlanul nagylelkű és hazafiás tettének ez az elvi hatása azonban millióknak, — az egész magyar társadalomnak fog szólani.

A gabonaárak.

Nem is olyan régen volt, a midőn még szerle az országban hallani lehetett, hogy egyik-másik gazda naiv önzéssel azt mondta: bár csak lenne már egy kis háboru, hadd lenne egy kis ára a buzának, meg a zabnak.

Mert a magyar gazda sokszor ért gabona-drágaságot nemcsak a kontinensen kiütközött háboruk, hanem még a háborus hírek alkalmával is. Egy-egy háborus hirre szerle rebbentek a gabonaügynökök rajai az országban s nagy hirtelenséggel ürítették ki a falusi magtárakat. Ebből az időből valók azok a gabonakereskedői hőstettek, a midőn egyik a másikat megelőzni igyekezve, — Békésvármegyében mert itt volt rá példa — még a különvont költségeit sem sajnálta. Az a gazda pedig, a kinek az ily mozgalmak időben teli volt a magtára, nagyon jól járt.

Az idők nagyot változtak. Az idén két óriási területen folyt nagy háboru, százezreivel az európai országok katonáinak. A gabonapiacra mégis semmi nyoma az árjavulásnak. Pedig a mozgósított hadseregek most még többet fogyasztottak, mint egy-két évtized előtt. És ha a háboruk színterének távolsága folytán nem is az európai gabonatermő területek a hadsereg élelmezés beszerzési forrásai, az kétségtelen, hogy a közelebb eső exotikus gabonatermelés készletei voltak és vannak lekötve a szóban levő cseleokra, tehát az európai termelés iránt nagyobbak kell lenni a keresletnek.

Az ily rendkívüli viszonyok, mint a most meglevők, vagy talán Kinában csak fejlődőben levők, a legelénkebben illusztrálják, hogy mily nagyot változtak két évtized alatt a gabonaforgalmi viszonyok.

A mi magát a gabonát illeti, annak értékesítésében azon területek járnak legelő, a melyeknél a forgalom erősen szervezve van, vagyis a melyek leggyorsabban és legolcsóbban képesek a gabonát a világgazdaságra vetni. E tekintetben legelő Észak-Amerika jár, a melynek óriási elevátor-hálózatában sok száz millió métermázsza buza áll készen, hogy minden pillanatban a világnak arra a pontjára özőnljék, a hol kereslet és árjavulás mutatkozik. A legutóbbi években a nagy németbirodalom, sőt Oroszország és Románia is megkezdtek kiépíteni közraktári hálózatukat. A közraktárak egyenesen vasútra vagy hajóra öntik a buzát és rövid idő alatt rengetek mennyiségeket képesek a világgazdaság bármely pontjára indítani. Ily körülmények között micsoda óriási fölfordulásnak kellene beállni a termelési és fogyasztási viszonyokban, hogy a gabonaárakban enor nis események, a normálissá lett nivótól jelentékeny eltérések forduljanak elő, mint az három évvel ezelőtt különben meg történt Erre bizony kevés a transváli, meg a kínai háború s talán tíz olyan nagy háborút is el tudna látni a nyugai közraktári hálózat a nélkül, hogy szükségáruk álljanak be. Vagyis olyan arányokat öltött ma már a gabonaforgalom berendezése, hogy a nagy mozgékonyaságot, a nagy versenyt egy-egy háború a világgazdaságon alig képes ellensúlyozni.

De erősen megváltozott a hadseregek ellátásának módja is. A hadseregek béke idején is kevesebb nyers testet szükségelnek, mint egykor. A konzervgyárak rendes üzleti beszerzéseik körében képesek nagy tömegeit előállítani a liszt- és tészta-konzerveknek; gabonabevásárlásaik hosszabb időre szóló készletekkel és kötésekkal vannak intézve s legalább egy évre normális üzletük biztosítva van. Már részt a hadsereg élelmezésében sokkal nagyobb teret nyertek a húskonzervek, a kenyér és liszt rováására. A takarmányprések nagy távolságokról szállíthatóvá tették a száraz takarmányt. Mind ezek a körülmények elejét veszik a hadsereg ellátásában előfordulható hirtelen zökkenéseknek, a melyek ezután gyors és sürgős kereslettel, tehát terménydrágulással járnak. A buzatermő föld jövedelme és a háboruk intézői között nincs már meg az a közeli kapcsolat, a mi

kis idővel ezelőtt még meg volt. A béke idők gazdasági berendezései nem engednek könnyen a háboruk bomlasztó hatásának sem.

Ez kétségtelen tény ma már. És a mi általános emberiségi szempontból jó, azt a gazda sem mondhatja magára csapásnak, mert hiszen az emberi művelt társadalom érdekközösségéből nem léphetett ki s a gazda érdekkörét sem meríti ki teljesen a gabonáról.

De annál erősebben domborodik ki az előadottakból azon körülmény, hogy az okos gazda mind kevésbé számíthat rendkívüli körülményekre, a melyek terményeit hirtelen megrágítják s ennélfogva gazdasági számítását, termelését csak a normális viszonyokra és pedig inkább kevesebbre számítva, mint vérmes reményekkel kell berendeznie. Ez ma a világ sorja, ehhez kell alkalmazni. Nehéz dolog; időbe és áldozatokba kerül, míg egy ország mezőgazdasági produkciója teljesen átadomul a viszonyok követelése szerint, de mentül előbb tul kell rajta esnünk.

Ujdonságok

— Nyílt levél. Gróf C s á k y Albin volt országgyűlési képviselőnk a következő nyílt levelet intézte a szarvasi választó polgárokhöz.

Nagyon tisztelt választó polgártársak!

Ó Felső, legkegyelmesebb királyunk és urunk a főrendiház elnökévé méltóztatott engem kinevezni, minnek folytán meg kellett válnom azon országgyűlési képviselői állástól, a melyot az Önök kitüntetett bizodalmanak köszöntem.

Felotte nehezemre esik ezen elválás, mert az Önökkel ismételt érintkezésben egyrészt a közügy szolgálata szempontjából mindig csak új meg új buzdító erőt nyertem, másrészt pedig folyton az irántami jóindulat és barátság oly bizonyítékaival találkoztam, a melyek a belém helyezett politikai bizodalomuk értékét még jelentékenyen fokozták.

Nyugodt lélekkel merem állítani, hogy a megválasztatásomat megelőzőleg tett ígéreteket, azt t. i. miszerint az általam vallott szabadelvű elvek mindenkor következetes alkalmazása mellett legjobb tehetségem szerint szolgálandom első sorban a közügyet, másodsorban pedig választó kerületem érdekeit, a mennyiben ezek a közügygel összekötésbe nem jutnak, képviselői működéssel beváltottam és ha ebben mégis itt ott némi hézag mutatkoznék, ha az eredmény nem felelt meg mindig teljesen az Önök várakozásának, — ne tulajdonítsák ezt közömbösségemnek, vagy éppen akarathányomnak, hanem olyan gátó körülményeknek, a melyeket leküzdeni nem volt módomban.

Az országgyűlés, melynek képviselő házában az Önöktől nyert mandátum alapján helyt foglaltam, nagy és nevezetes kérdésekkel, valamint eseményekkel volt hivatott foglalkozni és, bár a kibontakozás nem ritkán felette nehezzé vált, az ellentétes politikai felfogások több ízben, sőt huzarros idők, a legelkeseredettebb

szentem föl. Sziszegés közben édes kottesben értünk a pályaudvarban egy ajtóhoz, melyen a felírás díszegett:

Rendőrségi szoba.

Előbb az ajtót, azon meg engem lökött be.

Es én ott voltam egy hosszukás, sötét szobának sötétebb zugában, még sötétebb jellemű csavargók között.

— Várjon, míg a tiszt úr jön, az majd végezni fog az urral. (Az urat ropogtatta.)

Ezalatt levette kardját, mündérvát, aztán kihuzott a zsebéből egy butykost meg egy szivart, melynek elejét már elszívta valaki s leheveredett egy bricskára. Rá akart gyujtani a szivarra; gyufát keresett, de nem talált. Ez őt azonban nem ejtette kétségbe; tudott magán így is segíteni. Az egész szivardarabot szájába dugta s kéjes szortyogással szívta annak illatos, barna levét.

Hátat fordítottam neki s gondolkozni kezdtem azon, hogy miért is kerültem én tulajdonképen ide a toprongyos csirkofogók, amatőr tolvajok és professzionatus betörők nemes társaságába. Sétáltam. Olvastam. A rendőr elküldött. Elmentem. Tovább sétáltam. . . Ez még mind nem törvénybe ütköző dolog. Azután ábrándoztam, — ha jól tudom, Ezt sem tiltja a törvény, mert akkor önök, bájos leánykák, mind a börtönben ülnének.

Volt időm ezeken tépelődni, míg a rendőrtiszt úr otthon kényelmesen megobédelt, megfeketézett, csibukra gyujtva újságokat olvasott, aztán elvégezte a „nachmittagschlaiferlijét.”

A zsidók nem várják annyira a Messiást, mint a hogy én a tiszt urat vártam. Végre megjelent.

A rendőr az üvoget hirtelen a szálmazák alá, a

szivart meg fogának egy odújában rejtette s a sarokba köpve háptákba vágta magát:

— Jelentem alásan, csavargókat hoztam!

Mi, tudniillik a csavargók, a tiszt ur előtt körbe állottunk. Ő államférfiai pózba vágta magát és nagy páhoszszal szónokolni kezdett: beszélt az általános romlásról, erkölcsi süllyedésről s kifejtette, hogy mily rossz utra tévedtünk.

A csavargók kellő áhitattal hallgatták s közben az egyik a n-dragzsebemből kilopta a zsebkendőmet.

Elvégezve a szónoklatot, először hozzám fordult:

— Na, mit csinált maga?

Szólni akartam, de pártfogóm közbevágot:

— Kérem, ez az ur a pályaudvar előtt sokáig egy helyben ácsorgott és a mikor szólottam nékie, hogy menjen odébb, csak tovább kódorgott, — hát bekísérttem: hátha csavargó mondok.

A rendőrtiszt megismerkedve a stratégiai viszonyokkal, szólott hozzám:

— A keleti pályaudvar előtt sok oly egyén áll, a kik a vasuton érkező jámbor parasztoznak táskájukat, batyujukat, oly ürügy alatt, hogy elvezetik őket föld alá, ellopják. Én tehát kiadtam embereimnek a parancsot, hogy azokat, akik ott álldogálnak, fogják el, hátha csakugyan tolvajok. Így került maga is ide.

Kikérdezte aztán tőlem, hogy mi az állásom, hány éves vagyok, hol lakom, mi az apám, mi az anyám, szabad úszó vagyok-e, be vagyok-e oltva? végül felszólított, hogy igazoljam magamat valamivel.

Keresgéltem zsebemben, de nem lévőm egyéb nálam, hát kénytelen voltam elővenni igazolásul egy Miczitól való szerelmes levelet.

— Jól van, — mosolygott a tiszt, — most már mehet!

Én elrohantam s mig egyrészt örültem, hogy ebből a csávából ép bőrrel kimenekültem, másrészt féltem, hogy csak ezután jön a fekete leves.

Másnap reggel nem kísérttem el Miczit; nem mertem a szeme elé kerülni.

Az iskolában az igazgató magához hivatott.

— Mit keresett maga a rendőrségnél? kiálltott rám dühösen.

Előadtam neki a tényállást. Szavaimat természetesen nem hitte el. Aztán röviden, de velősen tudomra adta, hogy ha ez még egyszer megtörténik, — kiteszik a sztrómet az iskolából.

Aztán jött az algebra óra. A mennyiségtan tudós professzora már rég lesott a kedvező alkalomra, hogy bebizonyítsa, hogy ő algebra tanár létere nemcsak számolni tud, hanem szónokolni is. Engem a tantórem közepére állított és olyan beszédet vágott ki, hogy velem együtt az egész osztály sirásra fakadt. A monstre sirásra az egyszemű fűtő is bejött a folyosóról és abból az egy szemből (mert a másik üvegből van) csak úgy potyogtak a könnyei.

Algebra tanárom ezután, hogy jóindulatáról meggyőzőn, kilátásba helyezte, hogy fog ezután roám hullani áldás alakjában a szokunda — és előlegezett is mindjárt egyot.

Dühösen, elborult kedélylyel mentem haza az iskolából. Rottegtem attól, hogy találkozom Miczivel. Szerencsére nem találkoztam vele, hanem helyette az egyik utcasarkon egy toprongyos csavargó bizalmasan mosolygott reám s ha jól láttam, még a kezét is nyujtotta felém. Felismertem benne az egyik — rendőrszobai kollegámat.

Speldl Zoltán.

harcokat idézték elő, a történelem legszigorúbb ítélőszéke szerintem csak helyeselteti fogja azon általam is teljes erővel támogatott irányt, a mely végeredményében nem csak helyreállította a parlamenti békét és megszüntette ekkép az alkotmányosságunk alapzatát meggingatni képes veszélyt, de egyúttal az osztrák zavaros viszonyokkal szemben oly megállapodást hozott létre, a mely a monarchia közös, valamint magyar hazánk külön léteérékeinek egyaránt megfelel.

Uj hivatásom elvon ugyan engem a politikai pártélet köréből, de nem vonhat el az Önök magány köréből a melybe időközönként visszatérni, mindig örvendő lesz én reám nézve.

A Mindenható legjobb áldása kísérje a szarvasi választó kerület lakosságának összességét!

Kelt Szepes-Mindzseten, 1900-ik évi október hó 15-én.

Gróf Csáky Albin.

Választási mozgalom. A központi választmány a választás napját november hó 5-ére tűzte ki. Választási elnöknek Dr. Lengyel Sándor ügyvéd nevezették ki. A függetlenségi 48as párt tegnap tartotta jelölő naggyűlését, mely gyűlésen a párt egyhangulag Draskóczy László rimaszombai földbirtokost a függetlenségi elvek kipróbált harcosságát kiáltozta ki jelöltnek. A jelölt tegnap városunkba érkezett, s ma d. e. istentisztelet után a Kossuth téren tartja meg program beszédjét. A szabadelvű párt ma délután 2 órakor tartja meg jelölő értekezletét, mely értekezletre a következő felhívást bocsátotta ki: „Polgártársak! Gróf Csáky Albin úr képviselőnk, a főrendiház elnökévé kinevezetvén, a képviselőiségről lemondott. Megürült helyére új képviselő választása rendeltetett el, — a választás napjára pedig folyó évi november hó 5-é tűzött ki. A szarvasi szabadelvű párt ez alkalommal is azt kívánja, hogy jelölje, s ezen pártunk híve legyen szarvasi képviselőül megválasztva, kiért is pártunk belemegy az alkotmányos választás küzdelmébe. E célból a szarvasi szabadelvű párt jövő vasárnapon, folyó október hó 21-én délután 2 órakor az Árpád szálloda nagytermében képviselő jelölés végett gyűlést tart, melyre a tisztelt választó polgárok ezennel meg hivatnak. Polgártársak! Mindnyájunk érdeke az, hogy oly egyént jelöljünk és válasszunk meg képviselőül, kiből megbizunk, ki önzetlenül és függetlenül képvisel bennünket az országgyűlésen. Ilyen jelöltet ajánlunk! Eljen Gróf Bolza Géza! A szarvasi szabadelvű párt végrehajtó bizottsága.

Bizottsági értekezlet. A helybeli Szabadelvű Polgári Kör százszáz bizottság f. hó 14-én és 16-án tartott értekezletén egyhangulag Mts. Bolza Géza grófot jelölte városunk országos képviselőjének. Bolza Géza gróf, bár eleinte semmiképp sem volt hajlandó jelöltül föllépni, végre engedve az újra meg újra erősebben meg nyilatkozó közbizalomnak, a jelöltséget elfogadta. Ugyan ezen értekezlet megállapodott a választási elnökök és jegyzők személyére nézve is.

Államosítás. Megbízható forrásból úgy értesülünk, hogy Rezei Silvius, Békésmegye kir. tanfelü gyelője, a jövő hó folyamán városunkba fog érkezni, hogy a helybeli polgári leányiskola államosítására nézve a tárgyalásokat megindítsa.

Házaszentelési ünnep. Szép ünnepélyt rendezett f. hó 15-én a szarvasi iparosok. Ugyanis ezen a napon szentelte föl az Iparcsarnok telkén épült új testületi házát. Az ünnepély délután vette kezdetét diszközgyűléssel, a melyen számos ipartestületi tag vett részt. Az ünnepély tényét emelték megjelenésükkel Dr. Krcsmárik János főszolgabíró, Kutlik Endre főgymn. tanár és Áchim János békés-csabai iparos mint az arad-kerületi iparosok rokkant és nyugdíj egyesületének a kiküldöttje. Darda Mihály a diszközgyűlést megnyitja, utána Grósz Lambert alelnök felolvassa az egyesület történetét. A felolvasó gyönyörű előadása mindenkit meglepett s valóban nem várt dolgot produkált. Utána Áchim János ismertette az iparosok nyugdíjintézetét szép szabatos előadásban. Végül Krcsmárik J. főszolgabíró buzdította az iparosokat az előadott ügy iránti érdeklődésre. Majd Kutlik Endre elvitte Krcsmárik Jánost, mint az iparosok igaz barátját. A közgyűlés nagy lelkesedéssel egyhangulag elhatározta, hogy a szarvasi ipartestület körében megalkotja a nyugdíjintézet főkját s a szervezés munkáját az elnökségre bízta. Ezzel a gyűlés véget ért. Este 7 órakor társas vacsorára gyűlt egybe Szarvas közönsége rangkülömbőség nélkül. Az estében mintegy 350 egyén vett részt. Az első beszédet Liszka János főgymn. tanár tartotta, melyben összetartásra buzdította az iparosokat. Dancs Szilárd a kisipar támogatásáról beszélt. Utána Áchim János elvitte a szarvasi értelmiséget — mint iparpártolókat, végül Dr. Hajas József ügyvéd tartott beszédet, melyben kitért arra buzdította az iparosokat. A kedélyes közcavosora után kezdetét vette a táncmulatság, mely vidám hangulatban egész a reggeli óráig tartott.

Építési államsegély. A helybeli főgymnásium fennállásának százados évfordulóját azzal óhajtotta meg ünnepelni a fenntartó testület, de meg városunk is, hogy ez alkalomra új, díszes épületet emel az állam segítségével. Járt is fent egy nagyobb bizottság az

építési segély kérése végett, a mit a Minister azon időben kilitásba is helyeztet. Ez a segély a jövő évi országos költségvetésben 200,000 korona összegben már föl van véve, s így a költségvetés megszavazása után az új épület építését a jövő év tavaszán meg is lehet kezdeni.

Halálozás. Róóz József békés-szent-andrási segédlelkész folyó hó 19-én hosszas ezenvedés s a halotti szentségek átjatos felvétele után meghalt. Temetése ma d. u. 4 órakor fog végebe menni. Az endródi esperesség papsága a következő gyászjelentést adta ki: Az endródi esperesi kerület papsága megsomorodott, de Isten akaratán megnyugodott szívvel tudatja szeretett társának tisztelendő Róóz József úrnak, békés-szent-andrási róm. kath. segédlelkésznek, f. hó 19-én esti 10 órakor két heti betegség és a haldoklók szentségeinek felvétele után élete 24-ik, papsága első évében történt korai elhunytát. A boldogulnak földi maradványai f. hó 21-én d. d. 4 órakor fognak a b. sz. andrási temetőben örök nyugalomra tétetni, mely végtisztességtételle barátai s ismerősei meghívotnak. Kinek hű szolgálja volt, legyen örök jutalma! Nyugodjék a föltámadás reményében!

Iparfelügyelők. A vármegye alispánja tudatta a főszolgabírákkal, hogy Békésvármegye területére nézve az iparfelügyelői szolgálattal Kois Géza, míg a segéd iparfelügyelői teendőket Dér Sándor, Arad székhelyvel, lettek megbízva.

A csabai főgymnásium fölvatása. Október 18-án avatták fel Csabán az ág. ev. Rudolf főgymnásium új épületét. A felavatási ünnepélyen Zsilinszky Mihály államtitkár képviselte a kormányt. Az ünnepélyt a nagy templomban tartott istentisztelet nyitotta meg, melyen a „Veni sancte“-t a főgymnásium énekara énekelte. Ezután Zsilinszky Endre felügyelő tartott emelkedett hangú ünnepi beszédet, melyet Bukovszky János igazgató tanárnak a főgymnásium történetét tárgyaló felolvasása követett. Végül az ifjúsági énekara a Hymnuszt énekelte. Déli 1 órakor társasbóld volt a vigadóban. Az ünnepélyt az ifjúság táncmulatságával fejezték be.

Helyettesítés. A község képviselő testülete mult szerdán d. u. 3 órakor rendkívüli közgyűlést tartott, melyen Kántor Sámuel beteg főpénztárnoknak hosszabb szabadságot engedélyezett s helyettes főpénztárnoknak ez alkalommal Kondor István meg választotta.

Felülfizetés. A szarvasi iparos ifjúság szüreti táncmulatsága alkalmával Dr. Havjár Gyula 2 k. és Szarka Marika 20 korona felülfizetéssel járult hozzá a mulatság tiszta jövedelméhez. A felülfizetőknek ez uton mond köszönetet a rendezőség.

Uj transverzális út. Hegedűs Sándor m. kir. kereskedelmi miniszter úr leiratban közli a vármegyével, hogy a létesíteni szándékolt debreczen-férfi templomi új állami műtőből kizárólag Berettyó-Ujtalutól H. M. Várhelyig vezető kőútra vonatkozólag nincs kifogása az ellen, miszerint annak iránya a törvény hatóság kérelméhez képest Apácától Pusztaföldváron át Orosháza fele állapították meg, s továbbá megengedi, hogy az általános tervezet alapján a közigazgatási bejárás már most megtartassék s a vármegye a földmunkákat és műtárgyak építését — az annak idején megállapított hozzájárulási összeg terhére — utalapjából már az 1901—1902-ik években állami felügyelet alatt elkészíthesse. Így ezen műt, mely a vármegyét északról délnek szelvé át, és pedig Füzesgyarmat, Szeghalom, Körös-Ladány, Körös-Tarcsa, Mezőberény, Békés, Békés-Csaba, Gerendás, Mácsa, Pusztaföldvár, Orosháza út vezesse, ezen miniszteri leirattal immár biztosítva van. Az engedélyezett munkálatok tervei még a tél folyamán elkészülvén, a vármegye már a kora tavasszal hozzá foghat a kiépítéshez és pedig a közúti költségvetésben a pusztaföldvári-orosházi út kiépítésére felvett összeg terhére, a mely utak külön kiépítése most már nem szükséges, a melynek összege az előleges építkezés költségeit bizonynyal fedezi.

Huszonöt évig bíró. A tavasszal Kondoros község alapításával együtt ünnepelte bírósághas huszonöt éves évfordulóját Dér Ferenz s már akkor kifejezte szándékát, hogy nyugalmába vonul. Nemesak a község, de az egész vármegye rokonszenves tünetéssel vette körül a király által is kitüntetett derék községi bírót, ki most csakugyan válik, elbucuszik kedves hivatalától. Kondoros község minden lakosa élénken fájlalja Dér Ferenz visszavonulását.

Helyetteses rajztanító. Az ipariskola III-ik osztályának rajztanítója, Sziráczky Gyula, állásáról lemondott s helyébe igazgatói intézkedéssel Bodnár Endre II-ik oszt. rajztanítója lép, ennek helyét pedig a fiatalabb tanítói generáció egyik szorgalmas és igyekvő tagja, Paulenda János tölti be helyettesi minőségben.

Eljegyzés. Fülöpp József Kondoros községi írnök okt. 18-án tartotta eljegyzését Pethe Margit kisasszonnyal néhai Pethe József kondorosi első jegyző és neje Augusz Erzsébet férj. Borsody Józsefné bájos és kedves leányával.

Lelkészlak átadás. Adamik István és Giebel János ma vasárnap adják által az általuk felépített díszes új evang. lelkészlakot Kondoroson.

Halálozás. Füzék Béla kondorosi-csáki urad. ispán kisleánya Irénke f. hó 14-én elhalálozott.

Mérnök választás. A békési községi mérnöki állás f. hó 18-án lett betöltve választás útján s mérnöké szótöbbséggel Herczeg Ferenz választottat, ki már egy izben ez állást betöltötte volt.

Sok a pályázó! Morvay Károly volt szarvasi kir. albiró távozása folytán üresedésbe jött albirói állásra a pályázat a mult héten járván le, ez állás elnyeréséért, 33 pályázati kérvény adatott be.

Tanu kihallgatás. Takács Zoltán féle bankó hamisítási ügy, úgy látszik nemcsak a budapesti kir. büntető törvényszékét, de a vidéki kir. járásbíró-ságoknak is, elég dolgot szerez. Ugyanis a mult héten a budapesti kir. büntető törvényszék megkereste a szarvasi kir. járásbíró-ságot, miként e szenzációs ügyben, több rendbeli tanu kihallgatást sürögösen ejtsen meg. Még megérjük, hogy itt Szarvason is fedeznek fel valami fiók bankó prest.

Csak 4 koronáért 200,000 korona nyerhető. Különösen kedvező nyeresí esélyeket nyújtanak az ő Felsőge által engedélyezett új állás sorsjáték sorsjegyei, minthogy 18.122 sorsjegy 418,640 korona készpénzben kerül egyszerre sorsolásra és a főnyeremény 200,000 korona. Állami felügyelet és kezeség. Minthogy e 4 koronás sorsjegyek előreláthatólag gyorsan eltögnak, ajánlatos, hogy ily sorsjegyekre szóló megrendelések a Nemzeti Pénzváltó Résvény társaságánál (Budapest, Gizella tér Haas palota) mielőbb, de legkésőbb 8 napon belül be küldessenek. — A nevezett intézetnél osztálysorsjegyek is kaphatók eredeti áron és megjegyezzük, hogy ez egyúttal az ország legnagyobb osztály sorsjegy-elárúsító helye, mely a sorsjegy vevőknek a legnagyobb előnyököt és biztonyságot nyújtja.

Az építő ipari téli tanfolyama a budapesti m. kir. állami fel-ő (építő) ipariskolában (VII. Damjanich-utca 28) november 3-án nyílik meg. A tanfolyam négy félévre terjed. Az első évfolyamra való felvétel feltételei: Legalább 15 éves életkor, irni-olvasni és számolni tudás s legalább egy építkezési időszakra terjedő gyakorlati működés a kőműves, a kőfaragó, vagy az ácsmesterség terén. Szükséges bizonyítványok: 1. Keresztlevél, vagy születési bizonyítvány. 2. Erkölcsei bizonyítvány. 3. Az elvégzett isk. osztályokról szóló bizonyítványok. 4. Munkakönyv, vagy iparhatóságilag hitelesített munka bizonyítvány. Díjak: 4 kor. beiratási díj, 20 kor. tandíj, 4 kor. szertári biztosíték. Budapest, 1900. október hó. Az igazgató s. g.

Vásároljon osztálysorsjegyet Lukács Vilmos bankházában Budapest V. Fürdő-utca 10., egy egész 12 kor., egy fél 6 kor., egy negyed 3 kor., egy nyolcad 1 kor., 50 fill.

IRODALOM.

Világhírű munka magyar nyelven. Brehm Alfrédnek az állatvilág ritka tehetségű megfigyelőjének és kiváló zoológiai írónak „Tierleben“ című tíz kötetes munkája legközelebb magyar nyelvű kiadást ér. A világhírű mű, mely gyors egymásutánban angol, francia és olasz átdolgozásban látott napvilágot, a Légrady testvérek kiadásában, az eredetivel azonos terjedelemben s ugyanolyan díszes kiállításban fog megjelenni. A kiadó cég a műnek átültetésére egyik legjobb szakértőnk, Méhely Lajos tanárt és akadémikust nyerte meg s a hazai olvasó közönség bizonyára örömmel veszi tudomást a nagy nemzeti vállalkozásról.

Nyilttér.

(E rovatban közöltétekért felelősséget nem vállal a szerkesztő.)

Nyilatkozat.

A „Szarvas és Vidéke“ ma egy heti számában „S. E.“ aláírással, engem és családomat érintő újdonsági hír jelent meg.

Mindenek előtt kijelentem, hogy az egész közlömény valótlansága alapszik s ezen felül rágalom is, ha történt is valami nézeteltérés, köztöm s a szakácsné között, mi egy oly üzletnél, mint a vezetésem alatti Árpád szálloda, hol annyi személyzet van alkalmazásban, ez elkerülhetlen, ez azonban senkit sem jogosít fel arra, hogy azt nyilvánosságra hozza. A közlemény írója, úgy látszik a revolvért nem csak a Cassiró szerelmének kitereszésére, de mint zsúrnaliszta (?) más becületébeni gázolásra is felakarja használni, korom, s foglalkozásomnál fogva hírlapi polemiaét éretlen tacsókkal folytatni nem akarok, annyit azonban figyelmeztetésül: ne keresse más szemében a szálkát, kinek a szemében levő gerenda miatt látóképessége ugyis nagyon hiányos. Végül csak annyit mondok még „Halgatui arany.“

Szarvas, 1900. október. 20.

Schönfeld Mihály, s. k.

az „Árpád szálloda“ üzletvezetője.

Felolós szerkesztő: SZIKES ANTAL.

H I R D E T É S E K.

Több száz kiváló orvos által ajánlva.

M.K. EGYETEM VEGYTANI INTÉZETE:
KRISTÁLY
SZT. LUKÁCSFURDOI
HEGYFORRAS
/ GÉNTISZTA
BICARBONAT
ÁSVÁNYVIZ
KAPHATO
FÜSZKERESKEDESEKBE
VENDEGLÖKBE
ES MINDEN VASUTI
ÉTKEZO KOCSIBAN.

A legízletesebb és legolcsóbb ásványvíz.

SZARVASON Tájber J. Gusztáv és Pletenik József, fűszer és ásványvíz kereskedésében.

nyírfa-balszám
Dr. LENGYEL

kir. szabad. Svédhonra.
Már magában véve azon növényi nedv, amely a nyírfaól kifolyik, ha annak törzsét megturjuk, emberleketet óta mint a legkitűnőbb szépitőszert volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a feltaláló utasításai szerint balszámmá alakítatik át, csak akkor nyer úgyyszólván csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrrészeket, már másnap csaknem észrevétlenül pikkelyek válnak le a bőrről, amely ezáltal fehérré és gyönggédde válik.

Ezen balszám kisimítja az arcon a ráncokat és himlőhelyeket, ifjú arczsín, a bőrnek féhérségét, gyönggédtséget és üdéséget kölcsönöz; a legrövidebb idő alatt eltávolítja a szepit, majtolt és anyajegyeket, orrvörös-séget, bőrrákát s a bőr minden más egyéb tisztatlanságát. Ara egy korsónak használati utasítással

3 kor. Kapható minden jobb gyógyszerárban. A nyírfa-balszám által puhává lett bőr konzerválására ajánlatos ezzel egyidejűleg a dr. Lengyel-féle **Opokrémet** használni. Egy tévely 1 korona 20 fillér. A dr. Lengyel-féle **Benzoeszappan** a legalkalmasabb higiénikus szappan, mely a bőrt enyhévé és fehérré teszi és hirtatva van a balszám jó hatásait fokozni. Egy darab ára 1 korona 20 fillér.

Főraktár: Magyarországi részlete: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerárban, Budapestben, Király-utczán.

H i r d e t m é n y.

Ezennel közhírré tételik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügyminiszterium ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték (VII. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főelárusítóknak elárusítás végett kiadattak. — A Magyar Kir. Pénzügyminiszterium által jóváhagyott sorsolási terv itt következik:

A Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Sorsolási Terve.

Hetedik Sorsjáték.

100.000 sorsjegy, 50 000 nyeremény.

Első osztály Betét 12 korona Huzás: 1900. november 15 és 16		Második osztály Betét 20 korona Huzás: 1900. december 12 és 13		Harmadik osztály Betét 32 korona Huzás: 1901. január 8., 9 és 10.		Hatodik osztály Betét 24 korona Huzás: 1901. márczius 19-ól április 15-ig.		
Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben Korona 1.000,000 (Egy millió)		
1 á	60000	1 á	70000	1 á	80000			
1 á	20000	1 á	25000	1 á	30000	A melyik ezen 480 nyeremény közül utolsónak huzatik ki, kapja a jutalmat.		
1 á	10000	1 á	10000	1 á	20000			
1 á	5000	1 á	5000	1 á	15000			
3 á	2000	3 á	3000	3 á	10000			
5 á	1000	5 á	2000	5 á	5000			
8 á	500	8 á	1000	8 á	2000			
30 á	300	20 á	500	10 á	1000			
50 á	100	60 á	300	70 á	500			
2900 á	40	3900 á	80	4900 á	130			
3000 nyer. Kor. 240000		4000 nyer. Kor. 477000		5000 nyer. Kor. 895000				1 jutal.
Negyedik osztály Betét 40 korona Huzás: 1901. február 6 és 7.		Ötödik osztály Betét 32 korona Huzás: 1901. február 17 és 28.				1 Kor.	400000	400000
Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona			1 nyer.	200000	200000
1 á	90000	1 á	100000			1 á	100000	100000
1 á	30000	1 á	30000			1 á	60000	60000
1 á	20000	1 á	20000			1 á	40000	40000
1 á	15000	1 á	15000			2 á	30000	60000
3 á	10000	3 á	10000			3 á	20000	60000
5 á	5000	5 á	5000			20 á	10000	200000
8 á	2000	8 á	2000			50 á	5000	250000
10 á	1000	10 á	1000			400 á	2000	800000
70 á	500	70 á	500			720 á	1000	720000
3900 á	170	3900 á	200			1000 á	500	500000
4000 nyeremény Korona 934,000		4000 nyeremény Korona 1.061,000				27800 á	200	5560000
						30,000 nyer. és jutalom Kor. 9 550,000		

Az I. osztály huzása 1900 november hó 15 és 16-án tartatik m. A huzások a Magyar királyi ellenőrző hatóság és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek a huzási teremben (IV., Eskü-tér, bejárat a Duna-utca felől) — Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi elárusítóinál kaphatók.

Budapest, 1900 évi október hó 14-én.

MAGY. KIR. SZAB. OSZTÁLYSORSJÁTÉK IGAZGATÓSÁGA.

Lónyai.

Hazay.

Sírgöny czim: **Nádházy Szarvason.**

Alapított 1879 ik évben.

Nádházy János temetkezési vállalata Szarvason.

(Kórház utca 1260 házszám alatt saját házában.)

elvállal mindenféle temetéseket — vidéken is — és pedig a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.

Raktáron tart dus választékban: ércz és fakoporsókat, továbbá mindenféle szemfedeleket, művirág koszorukat és szalagokat.

A gyászeset megtörténtével, a hozzátartozók bármi módon tett értesítésre — vidékre is — a lehető legrövidebb idő alatt intézkedés történik.

Fakoporsók 1 frttól feljebb. érczkoporsókat gyermekeknek 8 frttól feljebb, nagyoknak két méter nagyságban 35 frttól feljebb. A Nádházy „Temetkezési Vállalata” a legcsekélyebb megrendelésnél is gyors és pontos kiszolgálást biztosít.

Kiváló tisztelettel: **Nádházy János.**

Valamint ércz koszoruk.

Nyomatott Dantzky Sándor könyvnyomdájában Szarvason 1900.